

С В Е Т И Н И К О Л А Ј О Х Р И Д С К И И Ж И Ч К И

Омилије - Јеванђеље о Господу Свезнајућем и о човеку без лукавства

Како је велико и страшно присуство Божје - о, како је велико и страшно присуство Живога Бога!
У трепету пред Њим стоје ангелске силе; Серафими закривају крилима лица своја од пресјајне светлости и неизразиве красоте.

Како је сјајно сунце! Како је красно звездано небо! Како је силно валовито море! Како су величанствене горостасне планине! Како су страшни громоносни облаци и огњени вулкани! Како су умилне цвећане ливаде са хладним изворима и белим стадима! Но све су то само дела руку Божјих: све је то смртна твар бесмртнога Творца. Па кад је твар тако красна, какав је тек Творац!

Кад се срце човечје испуњава страхом, или радошћу, или сузама у присуству твари Божје, како ли је тек у присуству Свемогућег и Живога Творца?

Која смртна твар може стати у близини Бесмртнога и не растопити се? Који ли смртан човек може погледати у лице Божје и жив остати? Гле, страшно је и претрашно сагледати и лице Ангела Божјега, а камоли лице Бога! Описујући своје виђење ангела Божјега, пророк Данило говори: *и не оста снаге у мени, и лепота моја обрати се у ругобу* (Данило 10, 8)! Тако је немоћан и најмоћнији човек, и тако ругобан самом себи изгледа и најкраснији муж у присуству пресветлога Ангела Божјега, коме је тело као хрисолит, и лице му као муња, а очи му као лучеви запаљени (Данило 10, 6). Онога преславног јутра када је Господ Исус васкрсао, *гле, земља се затресе врло, јер Ангел Господњи сиђе с Неба. И лице његово бејаше као муња и одело његово као снег. И у страху од њега уздрхташе стражари и постадоше као мртви* (Матеј 28, 2-4). Такав је само слуга Царев - а какав ли је тек Цар? О, кад би људи знали; кад би непрестано знали, и кад ниједнога тренутка не би губили то знање, да су такви муњеносни и белоснежни Ангели близу њих, сасвим близу њих! То знање, које је код пророка и свих видовитих људи било виђење, и чинило је ове бескрајно кротким и смиреним пред Небеским светом, а одлучним и гневним према непокајаним, заслепљеним грешницима. Једанпут се пророк Јелисеј помоли Богу, да Бог отвори очи његовом момку, те да види оно што је сам пророк могао видети. И Бог услиши молитву великог пророка, и отворише се очи момку његовом, *те виде, а то гора пуна коња и кола огњених око Јелисеја* (2. Царевима 6, 17).

А какво ли је тек виђење Цара над Небесним војскама, о какво ли је величанствено и страшно виђење самога Цара над Небеским војскама! Кад се велики пророк Исаија удостојио тог виђења, узвикнуо је у страху и ужасу: *Јаох мени! Погибох! Јер сам човек нечистих усана, и живим усред народа нечистих усана. Јер Цара, Господа над војскама, видех својим очима* (Исаија 6, 5)!

О, кад би људи знали, да их Цар Господ непрестано гледа - тај исти величанствени и непроменљиви Цар Господ, Кога је Исаија једанпут угледао и испунио се страхом и ужасом! Не би тад

људима падао на ум никакав грех и никаква нечистота. **Видео човек Бога или не видео, Бог њега гледа. Није ли то језа за богохулника? Није ли то утеха за хришћанина страдалника?**

И не само троједини Бог да нас гледа и види у сваком часу нашег живота, него и сва војска Небесних Ангела и прослављених Светитеља. Милиони очију гледају нас као једним оком. Милиони добрих жеља прате нас на нашој трновитој и мрачној стази живота; и милиони руку пружају нам се у помоћ као једна рука. Вођена Духом Светим Црква Божја на земљи потрудила се да ову величанствену, страшну и умиљну стварност представи вернима помоћу многобројних икона на иконостасу, које изображавају невидљиви свет Небесних сила, и напомињу на стално присуство тих сила у свету.

Поштујући иконе, ми не поштујемо дрво и боју на дрвету, него поштујемо те живе и присутне Небесне силе. Имајући страх од икона, ми имамо страх од тих сила. Осећајући утеху и радост од икона, ми уствари осећамо утеху и радост од тих Небесних сила које су изображене на иконама. Само безумни и злим духовима испуњени људи, сматрали су иконопоклонство као идолопоклонство. **Ко је вековима водио борбу против идолопоклонства ако не Црква Православна?** Ко је други дао милионе жртава у тој победоносној борби? Ко је други срушио идолопоклонство? Па **зар Црква, Која је срушила идолопоклонство, да буде идолопоклоничка?** Такву поругу на Цркву Божју бацали су нечисти јеретици, који су мислили чулним, а не духовним разумом. По грубости свога расуђивања они нису могли да разликују иконопоштовање од идолопоклонства. Кад нису могли успети својим slabим разлозима, јеретици су дигли огањ и мач против икона и иконопоштоватеља. Огњем су спаљивали иконе, а мачем су секли правоверне. Но како је Божја сила јача и од огња и од мача, то су јеретици најзад пали и пропали, а иконе су остале и надаље да красе Божје храмове и да подсећају верне на велико и страшно присуство Бога и Небесних сила у животу људском на земљи. У спомен победе над иконоборцима и на торжествено успостављање поштовања икона у време Патријарха Методија, благочестиве царице Теодоре и сина јој Михаила, свети и богоносни оци одредили су ову прву недељу Часнога Поста за празновање тога догађаја. Ова недеља названа је и Недељом Православља за спомен победе православног вероисповедања над јеретичким зановетањима и земним мудровањима. У вези с тим изабрано је да се на данашњи дан чита Јеванђеље о Натанаилу, о сумњи овога у Христа, док је стајао далеко од Христа, и о његовом обраћању чим је дошао у близину Христову. Да се тиме покаже како потреба Божјег присуства за обраћање маловерних у веру тако и чудотворна моћност тога присуства!

У време оно намисли Исус изићи у Галилеју, и нађе Филипа, и рече му: **„Хајде за Мном.”** А Филип беше из Витсаиде из града Андрејева и Петрова. После Свога Крштења на Јордану, Господ Исус упутио се у Галилеју, где је требао да отпочне Свој рад. Развраћени ум Јудеје није био достојан да Господ отпочне Своје дело међу Јудејцима. Јудеја са Јерусалимом по својој земности и чулности била је пала ниже од незнабожачких предела. Галилеја је била незнабожачка, насељена углавном Грцима, Римљанима и Сирцима, и само нешто прошарана Јеврејима. Јевреји из Јудеје презирали су Галилеју као земљу незнабожачку, земљу мрака и незнања. Баш у тој презираној земљи требало је да засветли видело велико, према пророчким речима: *Галилеја незнабожачка... народ који ходи у тами видеће Видело велико, и онима који седе у земљи смртне сени засветлиће Видело* (Исаија 9, 1-2). Отворивши Своја божанска уста прво у тој Галилеји, која је представљала мешавину народа, Господ је већ тиме истакао свечовечанску намену Свога Јеванђеља. Појавивши се, пак, прво у томе мрачном и незнатном кутићу Палестине, Он је тиме показао колико Своју смиреност толико и осуду безумне гордости помраченог и развраћеног Јерусалима.

Андреја је најпре сам пошао за Господом и без позива, и привео је свога брата Симона Петра (Јован 1, 40-42), док Филипа Господ позива: **„Хајде за Мном!”** Да је Филип одмах следовао позиву без икаква оклевања, јасно је из тога што он, загрејан ревношћу за Христа, почиње сместа и друге да врбује и приводи своме Господу. Брза одлука Филипова да одмах следује Господу може се тумачити тиме што је он можда пре тога чуо о Христу од својих суседа, Андреја и Петра, пошто су сви били из једног истог места, Витсаиде, а можда и од других; но највероватније је да га је обажавајућа личност Самога Господа намах покренула да остави све, да заборави све и да за Њим пође. Но моћна личност Христова толико је освојила Филипа, да је, као што рекосмо, не само он пошао за Њим, него је одмах почео с апостолисањем, то јест са придобијањем других људи за Христа, јер се каже даље: *Филип нађе Натанаила и рече му: „За кога Мојсеј писа у Закону и Пророци, нађосмо Га, Исуса, сина Јосифова, из Назарета.”* Како просто Филип говори! Ово две чезњиве људске душе разговарају, Филипова и Натанаилова! Филип не каже: нађосмо обећаног Месију, нити Сина Давидова, нити цара Израилева, нити Господа Христа; он само наговештава Натанаилу: *онога за кога писаху Мојсеј и Пророци, нађосмо Га.* То говори душа испуњена чудом и радошћу.

Најсилнија осећања не бирају речи, но изражавају се просто, понекад препросто, као да су уверена сама у себе, да ће се њихова сила осетити и кроз најпростије речи. Слаба и лажна осећања праве себи сребрне трубе од громких и бујних речи, да би се показала јача и истинитија него што су. Свакако су Филип и Натанаил и раније разговарали међу собом о Обећаноме, о Прореченоме, о Дугочеканоме. То је био обичан предмет разговора правих Израиљца, свих чистих и жедних душа. *Нађосмо Га*, говори Филип. То јест: Он се није појавио као муња што потреса облаке и застрашава земљу; нити је пао изненадно на земљу као метеор; нити се узвисио на царском престолу у Јерусалиму, камо су били упрти погледи кратковидих фарисеја и неразумних књижевника и осталих ишчекивача Месије. Он је растао и живео ту у Галилеји, међу нама, ево већ тридесет година, и ми Га не познасмо; растао је као питома лоза међу дивљим лозама, па Га је тешко било познати, док није сазрео и почео плод показивати. Био је још као благо заривено у земљу; земља се одгрнула и благо се засијало. Он се није истицао ни наметао: *ми Га видесмо и познасмо*. Као јагње је кротак, као сунце видовит, као пролеће привлачан, као Бог моћан. Он је из Назарета, син Јосифов. Ко може знати, како је све Филип описивао Христа Натанаилу? Ко може поновити цео њихов разговор? Јеванђелист саопштава укратко само оно што је најглавније. И све што је Натанаил чуо од Филипа могло га је само обрадовати. Но једно га је збунило и учинило маловерним, наиме, како то да се Месија појави из Назарета? Филип назива Исуса сином Јосифовим можда зато што и сам још није знао о превеликој тајни зачећа Богомајке од Духа Светог, а можда и само зато да би био што краћи и разумљивији пред једним човеком, који је тек имао бити постепено уведен у тајну Божјег ваплоћења. Можда Филип већ овде поступа мисионарски, по методу апостолском, описаном доцније од апостола Павла: *слабима био сам као слаб, да слабе придобијем; свима сам био све, да какогод спасем кога* (1. Коринћанима 9, 22). Натанаил је био још слаб, неуведен, непосвећен, и према њему се апостол односи као према слабоме.

И рече му Натанаил: „Из Назарета може ли бити што добро?“ Рече му Филип: „Дођи и види.“ Питање Натанаилово не треба разумети као једну злураду опаску тврдокорног и одрицајућег срца, него као бојазан једног искреног срца, да му се пријатељ његов случајно није грубо преварио. Сара се у себи насмејала када јој је Господ објавио да ће сина родити у старости (1. Мојсијева 18, 12). То је радост која жели сумњом да се утврди. И Натанаил није могао никад у животу чути радоснију вест од ове коју му је донео Филип. Но као што је свака радост видовита за сметње и сенке, тако и радост Натанаилова. Натанаилова радост одмах се разбила о реч Назарет. Како да Месија дође из Назарета? Није ли Витлејем означен од пророка као место Његовог рођења? Нису ли поколења и поколења гледала у град Давидов са чежњом, да тамо угледају очекиваног Царевића и Цара? Свакако се Филип морао преварити! Но Филип неће ни да се упусти у објашњења и доказивања; нити хоће ма шта од себе да одговори Натанаилу на његову примедбу. Он му само вели: „Дођи и види!“ Како победоносно звуче ове речи: „Дођи и види!“ Само дођи и види, Натанаиле. Ја ти не могу доказати, но Његово присуство доказаће ти све. Ја ти не могу одговорити ни на то ни на друга твоја питања, но Његово само присуство одговор је коме се ти не можеш противити. Само хајде са мном у Његово присуство: „Дођи и види!“ Натанаил се сагласи и пође са Филипом.

А Исус, видевши Натанаила где иде к Њему, рече за њега: „*Ево правога Израиљца у коме нема лукавства.*“ Како дивна похвала! Па још из чијих уста! Но шта то значи Израиљца у коме нема лукавства? То значи - човек који је испуњен оним што је супротно лукавству, то јест Богом: богomisлијем, богочежњивошћу, тражењем Бога, чекањем Бога, надањем у Бога. То је човек који се предао једноме Господару - Богу, и неће да зна за другог господара; човек у коме принцип зла није могао ухватити корена. Но то указивање Христово на Натанаила као правога Израиљца јесте у исто време и истицање жалосне чињенице - како је мало било преостало правих Израиљца. Зато и Сам Господ, као обрадован, узвикује: „*Ево правога Израиљца!*“ Ево једнога правога међу многима лажним! Ево једнога који није само по имену Израиљца, него по духу! Иако је Господ из даљине могао сазнати сумњу у Њега, коју је Натанаил изразио речима Филипу, ипак Он похваљује Натанаила као правога Израиљца без лукавства. Да ли га похваљује да га придобије? Не, него Срцевидац се не обазире на речи, но гледа у срце човека. Ми ни по чем не видимо нити можемо на листовима Јеванђеља да прочитамо да је Натанаил био човек без лукавства, но Господ је гледао у срце и то му у срцу прочитао. Можда су остали апостоли који су били око Христа остали зачуђени овим похвалним речима Христовим, но Христос је оставио времену, да се апостолима открије истинитост Његове похвале. И сам Натанаил био је изненађен овом неочекиваном похвалом, па рече Му Натанаил: „Како ме познајеш? Одговори Исус и рече му: „*Пре него те позва Филип,*

видех те кад бејаше под смоквом.“ Видите, како се Натанаил показује одмах као човек без лукавства. Човек са лукавством заузет је самим собом и није му до других људи. Човеку са лукавством годе похвале и ласке. Да је Натанаил био човек са лукавством, он би се осећао опијен овом похвалом Христовом, и почео би Му захваљивати, или у притворној скромности одбијати ту похвалу од себе. Но Натанаилу је више стало до истине, него до похвале, више му је стало до Христа, него до самога себе. Зато, не примајући нити одбијајући изречену похвалу, Натанаил се устремљава са једним отвореним питањем које је имало за циљ да му открије истину о Христу. *Како ме познајеш?* Гле, ми се први пут у животу сусрећемо! Да си ме ословио по имену, мање би ме изненадио; јер име се некако може брзо дознати и погодити; али ме изненађује веома то, да ти тако брзо познајеш име мога срца и моје савести, то јест нечега што је најскривеније у човеку, и што човек најтеже открива и својим блиским пријатељима. *Како ме познајеш?* На ово питање Господ му одговара откривањем једне друге, спољашње тајне: **„Пре него те позва Филип, видех те кад бејаше под смоквом.**“ Онај који познаје тајне духа, лако познаје и тајне тела. И Онај који види крстање мисли и чује тајанствени шапат мисли у човеку, још лакше види кретање тела човечјег и чује речи са језика човечјег. Пре него је Филип и приступио к Натанаилу, Господ га је видео где седи под смоковим дрветом; и пре него је Филип и помислио и поћи к Натанаилу, Господ је видео и знао срце Натанаилово. По Његовом промислу Филип је и приступио Натанаилу и позвао га да дође и види. Камо ће се скрити човек од погледа Божјег? Камо ће се склонити од великог и страшног присуства Његовог? Размишљајући о овом великом и страшном присуству Псалмист се обраћа Сведишећем Богу и говори: *Ти знаш кад седнем и кад устанем; Ти знаш помисли моје издалека. Кад ходим и кад се одмарам, Ти си око мене, и све путеве моје видиш. Још нема речи на језику мом, а Ти, Господе, гле, већ све знаш. Састраг и спреда Ти си ме заклонио, и ставио на ме руку своју. Куда би отишао од Духа Твојега, и од лица Твојега куда би утекао* (Псалам 139, 2-5, 7)?

Христос је чудо историје земаљске, не само због сотворених чуда и због Васкресења, него, не мање, и због свудаприсутности Свога Духа и Свога свезнања. Будући на земљи, Он је био истовремено и на Небу. Гледајући људе, Он је у исто време видео Сатану како спаде с Неба. Сретајући се с људима, Он је погађао њихову прошлост и њихову будућност. Мисли људске Он је читао као из отворене књиге. Услед славе и похвале људске Он је говорио Својим ученицима о Својем страдању; усред страдања говорио је о Својој блиској победи и слави. Гледајући мермерни храм јерусалимски, Он је видео његово разорење. Са Мојсејем и Илијом разговарао је као са Својим живим савременицима. Живећи у ограниченом телу, Он је видео све што происходи на Небу, и чуо је разговор између грешнога богаташа у Паклу са Аврамом у Рају. Провидео је из даљине, где стоје везани магарица и магаре, и тамо упутио Своје ученике да их доведу. Провидео је из даљине човека у граду који носи воду у крчагу, и упутио ученике Своје у сретање томе човеку с налогом да Му спреме пасху. Његовом духовном прозору времена нису могла ставити никакву завесу. Све што је било и што ће бити, Он је гледао као оно што већ бива пред ногама Његовим. Нити је простор за Њега имао раздаљине. Оно што се дешавало, ма где у свету, Он је гледао као да се дешавало на догледу Његових телесних очију. Оно што се збивало у затвореном простору, као да се збивало на отвореном пољу. Па чак и оно што се догађало у најзатворенијем простору, у срцима људским, пред њим је било откривено и јавно. Ова свудаприсутност и свезнање Господа Исуса Христа поразила је Натанаила не мање него Петра богати риболов на мору, и остале ученике идење по мору, и утишавање буре и ветрова. Познавајући срца људска, Господ је знао која ће од Његових божанских моћи више дејствовати на кога ученика. Ако је Петра највише зачуђавала Његова власт над природом, Натанаила је, ево, могла највише зачудити Његова видовитост и Његово свезнање. Знајући све Господ је према Својем свезнању и управљао Своју божанску економију спасења људи. Можда је то Филип већ у те прве дане свога апостолства и назрео, кад је казао Натанаилу: **„Дођи и види!“** Филип је био уверен, да ће премудри и свесилни Господ открити Себе Натанаилу на начин који је најподеснији за дух и карактер Натанаилов. Он је можда само донекле предосећао оно што је после јасно знао, какве се безбројне и пречудне тајне крију у трошним човечјим грудима Његовог Учитеља. Ваистину, тајне шире од Небеса и дуже од времена скривале су се у грудима Богочовека! Да ли је Христос Господ открио или исказао један хиљадити део од оних тајни и моћи које су се скривале у Њему? Свакако да није. Огромна већина Његових тајни и моћи је остала неоткривена и неисказана, да се тек открије и покаже Светима у Његовом Небесном Царству. Толико је било силе у Њему, да се Он није упињао да чини чуда, но више се трудио да се уздржи, да не учини сувише чуда. Од Његове стране само је онолико речено, откривено и учињено, колико је потребно за спасење наш,е без притиска и насиља на нашу вољу, на наш слободан избор и слободно опредељење.

Но, погледајмо удивљенога Натанаила шта одговара Господу: *Одговори Натанаил и рече: „Рави! Ти си Син Божји, Ти си Цар Израиљев.“* То говоре она иста уста која су мало пре тога рекла Филипу: *„Из Назарета може ли бити шта добро?“* Каква чудна промена! Какво нагло усхићење! О, браћо, како је велико и чудотворно присуство Божје! Нема речи која би га исказала, нити руке која би га написала, али има срца која га могу осетити, и осетивши устреперити као јутарња роса при сусрету са зрацима сунчаним. Не убеђује ли довољно овај догађај, зашто се морао јавити као слаби човек ради људског спасења? Ко би Га могао издржати да се јавио као пламени Ангел? Па још да се јавио као Бог, необучен и незаклоњен завесом тела, у Својој вечној сили и слави - ко би Га могао сагледати и жив остати? Ко би могао Његов глас чути и не распасти се у прашину? Не би ли се сва земља претворила у пару од блискога даха Његовога? Погледајте, како је силно и Његово ублажено присуство! Како у једноме часу обрће срце човеково и мења мисли човекове! Ко је могао и помислити само на неколико тренутака пре овога разговора Христа с Натанаилом, да ће Натанаил кроз неколико тренутака исповедити, да је такозвани син Јосифов и Учитељ - и Син Божји и Цар Израиљев? И ако Натанаил можда у том тренутку под *Царем Израиљевим* замишља земаљског цара Израиљевог, што је у складу са тадашњим свеопштим мишљењем о Месији, ипак за једнога почетника у исповедању Христа и следевању Христа, ово је више него довољно. Јер Натанаил Га уз то именује још Сином Божјим, чиме уздиже личност Христову високо изнад вулгарног схватања Христа као обичног земаљског цара на престолу Давидову.

Одговори Исус и рече му: *„Што ти казах да те видех под смоквом зато верујеш? Видећеш више од овога.“* И рече му: *„Заиста, заиста вам кажем: 'Одселе ћете видети Небо отворено и Ангеле Божје где улазе и силазе к Сину Човечјему.'“* Господ, дакле, сматра да је открио Натанаилу само једну малу тајну о Себи, рекавши му да га је видео под смоквом. Његова видовитост на таквој невеликој раздаљини на земљи јесте само као један зрак Његове свеобухватне сунчане видовитости. Због чистоте своје душе Натанаилу је и то мало било довољно да поверује. Нечисти и лукави фарисеји и књижевници јерусалимски гледали су како Господ лечи губаве, како даје вид слепим, како васкрсава мртве, па ипак нису могли поверовати. А, гле, Натанаила, правога Израиљца, како верује и исповеда само због мало одшкринутих врата чудеса! *Видећеш више од овога*, обећава му Господ. Шта ће видети? *Небо отворено и Ангеле Божје где улазе и силазе к Сину Човечјему.* Господ се обраћа с овим речима Натанаилу, но ово обећање свима, јер вели: *Заиста, заиста вам кажем.* А даће се то обећање неминовно испунити, показује силан нагласак тога обећања: *Заиста, заиста!* Од самога почетка Ангели су служили Спаситељу, силазећи с Неба и узлазећи на Небо. Ангел се јавио Захарији да му објави рођење великог Претече Христовог. Ангел се јавио Пресветој Деви да јој саопшти превелику тајну Рођења Господа. Небо се показало отворено пастирима витлејемским, и Ангели су силазили певајући радосну песму измирења Бога са људима. Ангели су силазили и узлазили да обавесте и упуте Јосифа и источне звездаре. Кад је Господ победио сва искушења и искушења Сатане у пустињи, Ангели су сишли и служили Му. У Његовим предсмртним мукама у врту Гетсиманском, Ангел Му се јавио да Га крепи. При Његовом Васкрсењу Ангели су сишли на гроб Његов. При Његовом Вазнесењу са земље на Небо два Ангела у белим одежама сишла су и јавила се ученицима. После Његовог Вазнесења Ангели су се јављали често Његовим апостолима, а потом и многим и премногим Његовим угодницима, мученицима и Светитељима. Није ли свети првомученик Стефан видео Небо отворено? Није ли се апостол Павле успео до трећега Неба? Нису ли апостолу и јеванђелисту Јовану откривена безбројна чуда Небеса, и времена и вечности? И до дана данашњега многим чистим и богоносним душама јављају се Ангели, и многи покајани и од греха опроштени виде Небо отворено. О, колико и колико пута су се до данас обистиниле речи Господа Исуса о отвореном Небу и о силазећим и узлазећим Ангелима! Господ је и сишао на земљу да покаже људима отворено Небо. Пре Христа само малени број пророка и богоугодника удостојавао се видети отворено Небо, но после Христа читаве војске небовидаца дизале су се видовитим духом својим у Небеску висину и сретале са анђелским војскама Небесним. Небо је ваздан отворено према људима, но људи су затворени према Небу, те гледајући, не виде, и слушајући, не чују. Христос је скинуо слепило, не само са неколиких телесно слепих, него са милиона духом слепих људи. И слепи су прогледали и видели Небо отворено. И данас слепи прогледају и виде Небо отворено. А шта значи Небо отворено, ако не присуство Живог Бога и Његових безбројних сила? Шта, пак, значи присуство Живог Бога, но страх и ужас нечистим и грешним, а живот и радост чистим и праведним? Од тога великог и страшног присуства нас засад заклања тамна завеса нашега тела. Но скоро, сасвим скоро ће се скинути и бацити та завеса, и ми ћемо се наћи потпуно у

отвореном Небу, и то они који су покајани и чисти међу нама - у вечном животворном присуству Живог Бога, а непокајани, богохулни и нечисти - у вечитом одсуству од Њега, у муци и тами крајњој.

Притецимо с тога човекољубивоме Господу Исусу и док још нису сви наши дани одбројани, исповедимо Име Његово као једино спасавајуће Име, а завапимо за помоћ, једину неварљиву и спасоносну помоћ. Господе Исусе Христе, Сине Божји, помилуј и спаси нас грешне! Теби нека је слава, са Оцем и Духом Светим - Тројици једнобитној и неразделној, сада и навек, кроза све време и сву вечност. Амин.

